

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Λυκείου

Τίτλος:

«Το κωμικό και το γέλιο»

ΠΟΛΥΞΕΝΗ ΜΠΙΛΛΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνος υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας δευτεροβάθμιας: Δημήτρης Κουτσογιάννης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρά Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Το κωμικό και το γέλιο

Δημιουργός

Πολυξένη Μπίλλα

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Α΄ Λυκείου

Χρονολογία

Φεβρουάριος 2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

«Έκφραση-Έκθεση», τεύχος Α΄, Γενικό Λύκειο, ενότητα «Περιγραφή και Αφήγηση» - «Θέματα για συζήτηση και έκφραση/έκθεση. Το κωμικό και η σημασία του γέλιου», σ. 264-271.

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

4 διδακτικές ώρες

Χώρος

Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: εργαστήριο πληροφορικής.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Η υλοποίηση του σεναρίου συνδέεται με προϋποθέσεις που αφορούν καταρχάς την αναγκαία υλικοτεχνική υποδομή για την αξιοποίηση των ΤΠΕ, όπως:

- Εργαστήριο Πληροφορικής με σταθμούς εργασίας που έχουν δυνατότητα σύνδεσης στο διαδίκτυο. Στο συγκεκριμένο σενάριο και λαμβάνοντας υπόψη ότι τα τμήματα πλέον αριθμούν τουλάχιστον 25 μαθητές, υπάρχει πρόβλεψη για εργασία έξι τετραμελών ή και πενταμελών ομάδων κατά περίπτωση. Θα ήταν επιθυμητό, λοιπόν, να αντιστοιχούν δύο υπολογιστές σε κάθε ομάδα, ώστε να διευκολύνεται στο εσωτερικό τους η δημιουργία υποομάδων για καλύτερο συντονισμό και έγκαιρη ολοκλήρωση των εργασιών βάσει και του χρονοδιαγράμματος που προτείνεται για κάθε φάση.
- Υπολογιστής με σύνδεση στο δίκτυο, ηχεία εξωτερικά, βιντεοπροβολέας και οθόνη προβολής ή διαδραστικός πίνακας για την παρουσίαση υλικού ή και συμπερασμάτων κατά τα στάδια εργασίας σε επίπεδο ολομέλειας.

Επιπλέον, είναι απαραίτητη η εξοικείωση τόσο του εκπαιδευτικού όσο και των μαθητών με την ομαδοκεντρική διδασκαλία.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο αναπτύσσεται σε δύο φάσεις. Κατά την πρώτη διδακτική ώρα, ως αφόρμηση παρουσιάζεται στους μαθητές μια διαφήμιση με στόχο τη δημιουργία ενός εύθυμου συναισθηματικού κλίματος που προσιδιάζει στο υπό διερεύνηση θέμα και τους εισάγει στη θεματική του σεναρίου. Στη συνέχεια, οι μαθητές, εργαζόμενοι σε

ομάδες με διαφορετικά φύλλα εργασίας, επιχειρούν να αποκωδικοποιήσουν τους τρόπους με τους οποίους αποδίδεται σε διαφορετικά κειμενικά είδη (σατιρικό σκίτσο, σάτιρα, παρωδία, χρονογράφημα, ευθυμογράφημα, σατιρική ποίηση) ένας κωμικός χαρακτήρας που αποτελεί το όχημα της σάτιρας και της κριτικής της πολιτικής και εν γένει κοινωνικής πραγματικότητας.

Τη δεύτερη ώρα της πρώτης φάσης, οι ομάδες ανταλλάσσουν Φύλλα Εργασίας (π.χ. οι ομάδες 2 και 3 μελετούν τα στοιχεία που κατέγραψαν οι ομάδες 4 και 5 και αντίστροφα – αντίστοιχα λειτουργούν οι ομάδες 1 και 6). Στόχος τους είναι να συγκρίνουν τα στοιχεία που κατέγραψαν και να εμπλουτίσουν τις παρατηρήσεις τους σχετικά με τις τεχνικές πρόκλησης του κωμικού καθώς και να επισημάνουν κοινούς τόπους και διαφορές μεταξύ των κειμενικών ειδών που υπηρετούν τη σάτιρα της κοινωνικής πραγματικότητας. Αφού παρουσιάσουν τα συμπεράσματά τους, ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει την αλληγορία του Μπέρτολτ Μπρεχτ, «[Αν οι καρχαρίες ήταν άνθρωποι](#)» και ζητά από τους μαθητές να επισημάνουν σε αυτήν κάποιες από τις τεχνικές που γνώρισαν, καθώς και τον στόχο που εξυπηρετεί η επιλογή τους.

Κατά την πρώτη ώρα της δεύτερης φάσης, οι μαθητές επιλέγουν τον τρόπο και το θέμα της εργασίας τους. Μπορούν να λειτουργήσουν ατομικά ή ομαδικά, να συνθέσουν την εργασία τους με τη βοήθεια υπολογιστή ή όχι (π.χ. να δημιουργήσουν σατιρικό σκίτσο με λογισμικό δημιουργίας comics ή χειρόγραφα). Αποστολή τους είναι να επιλέξουν μια είδηση από τον ημερήσιο τύπο (η αναζήτηση γίνεται διαδικτυακά) και να δημιουργήσουν ένα σατιρικό ποίημα, ένα ευθυμογράφημα, ένα σατιρικό σκίτσο, μια παρωδία ή μια αλληγορία. Η παρουσίαση των εργασιών γίνεται τη δεύτερη ώρα και αξιολογούνται ως προς την αποτελεσματικότητα των τεχνικών που επέλεξαν οι μαθητές.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Στην καθημερινή σχολική πραγματικότητα, η πραγμάτευση θεμάτων που εμπίπτουν σε ποικίλα γνωστικά αντικείμενα γίνεται κατά κύριο λόγο μέσα από κείμενα που έχουν ύφος επίσημο, τυπικό ή και επιστημονικό. Κινητοποιούν τη λογική, διεγείρουν την κριτική σκέψη, ευαισθητοποιούν και προβληματίζουν. Στο πλαίσιο αυτό οι λόγοι που αρθρώνονται τόσο από τον εκπαιδευτικό όσο και από τους μαθητές, χαρακτηρίζονται από τη χρήση επιχειρημάτων που ενισχύουν την πειθώ μέσα σε ένα λογικοκρατικό πλαίσιο.

Από την άλλη πλευρά, το χιούμορ αποτελεί διαχρονικά ένα ισχυρό μέσο πειθούς, καθώς δημιουργεί τις συναισθηματικές εκείνες προϋποθέσεις που επιτρέπουν την πρόσληψη των μηνυμάτων ενός κειμένου με έναν τρόπο διανοητικά προκλητικότερο. Υπαγορεύει την ανάπτυξη μηχανισμών αποκωδικοποίησης μιας λανθάνουσας γλώσσας και προσφέρει την ικανοποίηση της ανακάλυψης σχέσεων μεταξύ του κειμενικού περιεχομένου και της πραγματικότητας οι οποίες συνιστούν μια πρόκληση στην ιστορικότητα του δέκτη.

Με δεδομένο ότι η φύση των «παιδιών» του σχολείου προσδιορίζεται από μια έντονη παιγνιώδη διάθεση, η επαφή τους με κειμενικά είδη που αξιοποιούν τεχνικές πρόκλησης του γέλιου μπορεί να αναπτύξει δεξιότητες κριτικού γραμματισμού με τρόπο αποτελεσματικότερο. Οι τεχνικές αυτές επιτρέπουν όχι μόνο τη συναισθηματική αποφόρτιση, στοιχείο σημαντικό σε μια βαθμίδα εντατικοποίησης των σπουδών, όπως το Λύκειο, αλλά και την ανάπτυξη γόνιμου προβληματισμού για τα σύγχρονα κοινωνικά προβλήματα.

Συν τοις άλλοις, η αξιοποίηση διδακτικών μεθόδων, όπως η ομαδοκεντρική διδασκαλία, μπορεί να ενισχύσει τη συνεργατικότητα, να περιορίσει τον ανταγωνισμό που καλλιεργεί το εξετασιοκεντρικό σύστημα στην εκπαιδευτική αυτή βαθμίδα και να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για ανάπτυξη εποικοδομητικού διαλόγου στη διαδικασία οικοδόμησης της γνώσης.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να προβληματιστούν για φαινόμενα της πολιτικής και κοινωνικής ζωής.
- Να διαμορφώσουν στάσεις κριτικής αποτίμησης της πραγματικότητας.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Αναμένεται οι μαθητές:

- Να εξοικειωθούν με κείμενα σατιρικού ύφους, όπως το σατιρικό σκίτσο, η παρωδία, η σάτιρα, το ευθυμογράφημα, η σατιρική ποίηση.
- Να έρθουν σε επαφή με κειμενικά είδη που αξιοποιούν στοιχεία κωμικά, όπως το χρονογράφημα, η διαφήμιση και η αλληγορία.
- Να επισημάνουν τους τρόπους με τους οποίους προκαλείται το γέλιο και επιτυγχάνεται η σάτιρα σε μονοτροπικά και πολυτροπικά κείμενα.

Γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να καλλιεργήσουν δεξιότητες κριτικού γραμματισμού μέσω της αποκωδικοποίησης εκφραστικών τρόπων που υπηρετούν τη σάτιρα της πραγματικότητας (κριτικός γραμματισμός).
- Να ασκηθούν στην αξιοποίηση τεχνικών που υπηρετούν το χιουμοριστικό ύφος (γλωσσικός γραμματισμός)
- Να επισημάνουν τα στοιχεία ιστορικότητας των κειμένων χιουμοριστικού περιεχομένου, των δημιουργών και των αναγνωστών τους (κοινωνικός γραμματισμός).
- Να αναπτύξουν συνεργατικές δεξιότητες (κοινωνικός γραμματισμός).

- Να ασκηθούν στην αξιοποίηση λογισμικών γενικής χρήσης, όπως ο επεξεργαστής κειμένου, τα λογισμικά δημιουργίας κόμικ/γελοιογραφιών (ψηφιακός γραμματισμός).

Διδακτικές πρακτικές

Οι διδακτικές πρακτικές που υιοθετούνται στην εν λόγω πρόταση διδασκαλίας ακολουθούν μια πορεία που κυκλοτερώς συναρμολογεί την ατομική και ομαδική συμβολή στη μαθησιακή διαδικασία: εργασία σε ομάδες – διομαδική συνεργασία – ολομέλεια – ομαδική ή ατομική εργασία – ολομέλεια. Το άτομο αρχικά ως μέλος μιας ολιγομελούς ομάδας καταθέτει τις απόψεις του, αλληλεπιδρά με τα άλλα μέλη, πείθει ή πείθεται για την ορθότητα μιας υπό συζήτηση πρότασης και οικοδομεί τη γνώση μέσα από μια διαδικασία που δε στηρίζεται στην αθροιστική αλλά στην κριτική και συνδυαστική προσέγγιση των επιμέρους «φωνών». Στη συνέχεια η ομάδα, ως σύνολο με δυναμική που ξεπερνά το άθροισμα των μελών της, διαλέγεται και αλληλεπιδρά με άλλη ομάδα, με στόχο τον προσδιορισμό των κοινών τόπων αλλά και των διαφοροποιήσεων που απορρέουν όχι μόνο από τη μελέτη διαφορετικού υλικού αλλά και από το διαφορετικό νοητικό κεφάλαιο που φέρουν τα μέλη τους. Σε επίπεδο δε ολομέλειας, οι ομάδες έχουν τη δυνατότητα να καταθέσουν τις απόψεις τους, αλλά και να τις εμπλουτίσουν, αποκτώντας έτσι συνείδηση της δικής τους συμβολής αλλά και της αναγκαιότητας της οπτικής των άλλων για τη σφαιρική προσέγγιση ενός θέματος. Σε όλες, λοιπόν, τις φάσεις αναπτύσσεται αυτό που ο Mercer αποκαλεί «διερευνητική συνομιλία» (exploratory talk), στο πλαίσιο της οποίας «οι συνομιλητές παρουσιάζουν και εξηγούν τις ιδέες τους, θέτουν υποθέσεις και προτάσεις, ώστε να καταλήξουν κατόπιν κριτικής αξιολόγησης, προς την παραγωγή νέας ομαδικής γνώσης που βασίζεται στη λογική τεκμηρίωση και μπορεί να τεθεί ανά πάσα στιγμή υπό κριτική διαπραγμάτευση» (Παυλίδου 2013: 18).

Στον πυρήνα, συνεπώς, της διδακτικής πρότασης βρίσκεται η ομαδοκεντρική διδασκαλία ως στρατηγική που εδράζεται στις θεωρητικές αρχές του κινήματος της

συνεργατικής μάθησης (cooperative learning movement). Αντλώντας από την κοινωνικοπολιτιστική θεωρία της μάθησης του Vygotsky, η ομαδοκεντρική θεμελιώνεται στη βάση της αντίληψης ότι «οι γνωστικές λειτουργίες του ατόμου αναπτύσσονται, όταν έχει τα εσωτερικά κίνητρα να εμπλακεί σε δραστηριότητες που του δίνουν τη δυνατότητα να κάνει επιλογές, να θέτει στόχους τους οποίους να υλοποιεί σε ένα πλαίσιο άμεσης κοινωνικο-γνωστικής επικοινωνίας» (Καλδή 2010: 72). Σε συσχέτισμό και με τη θεωρία παρώθησης και κινήτρων, η ομαδοκεντρική διδασκαλία ως κατεξοχήν αλληλεπιδραστική διαδικασία μάθησης φέρει τους μαθητές σε επαφή με διαφορετικά επίπεδα σκέψης, γεγονός που διευκολύνει, κατά τον Piaget, τη γνωστική ανάπτυξη (Καλδή 2010: 72).

Επιπλέον, μέσω της συν-ανάγνωσης ή και συν-συγγραφής κειμένων επέρχονται μεταβολές στο τρίγωνο *συγγραφέας – κείμενο – αναγνώστης*, το οποίο βρίσκεται στον πυρήνα των πρακτικών γραμματισμού. Οι μαθητές συμμετέχουν σε πρακτικές από κοινού ανάγνωσης, ανταλλαγής απόψεων για το κείμενο, σχολιασμού, αλλά και συνεργατικής γραφής που δεν αναδύονται στις περιπτώσεις μιας κατά μόνας συγγραφής ενός κειμένου (Παυλίδου 2013: 14). Η χρήση των ΤΠΕ ως μέσων πρακτικής γραμματισμού (Κουτσογιάννης 2007) διευκολύνει τις παραπάνω διαδικασίες, αναδεικνύοντας τη ρευστότητα του κειμένου ως αποτύπωσης μιας διαδικασίας συνεχούς (δια)πραγμάτευσης ιδεών και απόψεων μεταξύ των μαθητών.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφετηρία της διδακτικής πρότασης είναι η πολυδιάστατη σημασία του γέλιου σε ποικίλες εκφάνσεις της καθημερινότητας. Επιδιώκεται, λοιπόν, η γνωριμία των μαθητών με κειμενικά είδη που έχουν σατιρικό/κωμικό ύφος, όπως η σατιρική ποίηση, το ευθυμογράφημα, η παρωδία, η σάτιρα και το σατιρικό σκίτσο, αλλά και η αποκωδικοποίηση των τεχνικών πρόκλησης του γέλιου. Επιπλέον, η γνώση αυτών των τεχνικών μπορεί να βοηθήσει τους μαθητές να κατανοήσουν τη λειτουργία τους

και σε άλλα κειμενικά είδη, όπως η αλληγορία, το χρονογράφημα και η διαφήμιση, επεκτείνοντας τον προβληματισμό τους, ειδικά στην τελευταία περίπτωση, στη σημασία του γέλιου ως μέσου πειθούς.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το διδακτικό σενάριο συνδέεται με την ενότητα του σχολικού εγχειριδίου της Α΄ Λυκείου με τίτλο «Περιγραφή και Αφήγηση» και συγκεκριμένα με την υποενότητα «Θέματα για συζήτηση και έκφραση/έκθεση. Το κωμικό και η σημασία του γέλιου». Εμπίπτει δε στην 3η και 4η θεματική ενότητα του Νέου Προγράμματος Σπουδών της Α΄ Λυκείου, οι οποίες δομούνται πάνω στους άξονες: «Το κείμενο: η δομή, τα χαρακτηριστικά του και η ποικιλότητά του» και «Γλώσσα, κοινωνία και επικοινωνία», αντίστοιχα.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στη διδακτική πρόταση οι ΤΠΕ χρησιμοποιούνται ως:

- ❖ πηγή άντλησης υλικού από τον εκπαιδευτικό, το οποίο καλούνται οι μαθητές να επεξεργαστούν κριτικά για την πολύπλευρη προσέγγιση του υπό διερεύνηση θέματος,
- ❖ εποπτικό μέσο από τον εκπαιδευτικό για την παρουσίαση στην ολομέλεια ψηφιακών αφηγήσεων τις οποίες οι μαθητές καλούνται να παρατηρήσουν κριτικά και να αποκωδικοποιήσουν τα κωμικά τους στοιχεία,
- ❖ εργαλείο παραγωγής γραπτού και πολυτροπικού κειμένου (σκίτσου) από τους ίδιους τους μαθητές,
- ❖ γλωσσικό βοήθημα μέσω της αξιοποίησης ηλεκτρονικού λεξικού,
- ❖ πόρος για την επιλεκτική άντληση υλικού – αφόρμησης από τους μαθητές, προκειμένου να δημιουργήσουν τα δικά τους κείμενα.

Κείμενα

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό:

- Ακρίτα Έλενα, «[Μεθεόρτια](#)», εφ. *Τα Νέα*, 11-01-2003 [05-03-2014]
- Βρανάς Ρούσσοσ, «[Δρόμοι](#)», εφ. *Τα Νέα*, 13-03-2003 [05-03-2014]
- «[Διαγράφονται τα χρέη του Μεγάρου Μουσικής](#)», εφ. *Το Ποντίκι*, 13-02-2014 [05-03-2014]
- Διαφήμιση «[Laughing Tram Man](#)» [03-03-2014]
- Γερμανός Φρέντυ, «[Σαν βγεις στον πηγαμό για τον Δακτύλιο](#)» [04-03-2014]
- Καβάφης Κ.Π., «[Ιθάκη](#)» [05-03-2014]
- Λήμμα «[παρωδία](#)», *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής* (Τριανταφυλλίδη) στην *Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα* [06-03-2014]
- Λήμμα «[σάτιρα](#)», *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής* (Τριανταφυλλίδη) στην *Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα* [06-03-2014]
- «[Μικρή φιλοσοφία του γέλιου](#)» [03-03-2014]
- Μπρεχτ Μπέρτολτ, «[Αν οι καρχαρίες ήταν άνθρωποι](#)» [05-03-2014]
- Πετρουλάκης Ανδρέας, [[σκίτσο](#)], εφ. *Η Καθημερινή*, 15/02/2014 [05-03-2014]
- Σουρής Γεώργιος, «[Ο Ρωμικός](#)» [05-03-2014]
- Φασουλής Σταμάτης, «[Τα εν ύπνω μη εν δήμω](#)», εφ. *Τα Νέα*, 21-01-2003 [05-03-2014]
- Φασουλής Σταμάτης [[Σύντομο βιογραφικό σημείωμα](#)] [05-03-2014]

Έκφραση-Έκθεση, τεύχος Α' Γενικού Λυκείου:

- «[Το χρονογράφημα](#)» Έκφραση Έκθεση Α' Λυκείου [05-03-2014]

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Για την υλοποίηση της διδακτικής πρότασης χρειάζεται να έχουν οργανωθεί οι μαθητές σε ομάδες. Υπολογίζοντας δυναμικό τάξης 25-27 μαθητών, η πρόταση έχει σχεδιαστεί για εργασία σε έξι ομάδες. Ο τρόπος συγκρότησής τους (βλ. ενδεικτικά Ματσαγγούρας 2008: 89-91· Παυλίδου 2013: 29-33) είναι στην ευχέρεια του εκπαιδευτικού.

1ο διδακτικό δίωρο [Εργαστήριο Πληροφορικής]

Πριν από την έναρξη του διδακτικού δίωρου, ο εκπαιδευτικός χρειάζεται να έχει προβεί σε ενέργειες που θα εξασφαλίσουν την απρόσκοπτη εργασία των μαθητών στους Η/Υ. Πιο συγκεκριμένα, χρειάζεται να έχει ελέγξει τη σύνδεση όλων των σταθμών στο διαδίκτυο, αλλά και να έχει αποθηκεύσει το φύλλο εργασίας κάθε ομάδας στην επιφάνεια του σταθμού ή των σταθμών στους οποίους αυτή θα δουλέψει. Εναλλακτικά, μπορεί να έχει αποθηκεύσει όλα τα φύλλα (καθένα από αυτά φέρει το όνομα της ομάδας η οποία θα δουλέψει με αυτό) στον «κοινόχρηστο φάκελο» ενός από τους σταθμούς εργασίας, με την προϋπόθεση ότι έχει ενεργοποιήσει τη λειτουργία του δικτύου που τον καθιστά ορατό από τους υπόλοιπους σταθμούς. Χρειάζεται, επίσης, να έχει φωτοτυπήσει τα φύλλα εργασίας, προκειμένου να δώσει και σε έντυπη μορφή το φύλλο εργασίας που αντιστοιχεί σε κάθε ομάδα. Επιπλέον, μπορεί να έχει αποθηκεύσει στον υπολογιστή που θα χρησιμοποιήσει ο ίδιος τα βίντεο τα οποία θα προβάλει στην ολομέλεια, ώστε να αποφύγει την εμφάνιση διαφημιστικών μηνυμάτων που αναδύονται κατά τη ροή ενός βίντεο στο YouTube, όταν αυτό προβάλλεται με απευθείας σύνδεση.

1η διδακτική ώρα

Οι ομάδες προσέρχονται στο Εργαστήριο Πληροφορικής και καταλαμβάνουν τις θέσεις τους στους σταθμούς εργασίας. Ο εκπαιδευτικός, απευθυνόμενος στην ολομέλεια της τάξης και προκειμένου να τους εισαγάγει στο θέμα το οποίο θα κληθούν να διερευνήσουν, τους ανακοινώνει ότι θα παρακολουθήσουν ένα σύντομο βίντεο (είναι σημαντικό στη φάση αυτή να μην τους αποκαλύψει ότι πρόκειται για διαφήμιση). Παρουσιάζει μέσω υπολογιστή και προβολικού μηχανήματος ή εξοπλισμού διαδραστικού πίνακα τη διαφήμιση [Laughing Tram Man](#). Σε αυτήν, η εταιρεία «Rituals Cosmetics», προκειμένου να προωθήσει τη νέα της συλλογή, την «Laughing Buddha Collection», κάνει ένα «κοινωνικό πείραμα». Σε σταθμό τραμ στην Ολλανδία ένας άντρας ξεκινά να γελά ανεξέλεγκτα, συμπαρασύροντας σταδιακά και τους υπόλοιπους. Ο εκπαιδευτικός διακόπτει την προβολή στο 1'.31'',

πριν δηλαδή αποκαλυφθεί το διαφημιζόμενο προϊόν και, αξιοποιώντας την τεχνική του καταγισμού ιδεών, τους ζητά να δώσουν έναν τίτλο στο βίντεο. Στη συνέχεια, ενημερώνοντάς τους ότι πρόκειται για απόσπασμα, τους καλεί να υποθέσουν σε ποιο πλαίσιο μπορεί αυτό να εντάσσεται. Αφού οι μαθητές δώσουν τις απαντήσεις τους, ο εκπαιδευτικός συνεχίζει την προβολή όπου και αποκαλύπτεται ότι πρόκειται για απόσπασμα διαφήμισης. Στο σημείο αυτό, μπορεί να τροφοδοτήσει μια σύντομη συζήτηση για τους λόγους για τους οποίους επιλέχθηκε αυτό το «κοινωνικό πείραμα» ως μέσο προώθησης ενός προϊόντος. Οι μαθητές αναμένεται να το συσχετίσουν με τον τίτλο της συλλογής (Laughing Buddha Collection) ή/και να αναγνωρίσουν την πρόκληση του γέλιου ως ένα μέσο διέγερσης συναισθημάτων που διευκολύνουν τις διαδικασίες πειθούς, στην οποία και αποβλέπει εν γένει η διαφήμιση.

Στη συνέχεια ο εκπαιδευτικός, αφού ενημερώσει τους μαθητές για τις δραστηριότητες και τους στόχους της πρώτης αυτής διερευνητικής φάσης, τους καλεί να ξεκινήσουν την εργασία τους σε ομάδες. Τους ζητά να ενεργοποιήσουν τους Η/Υ και να αναζητήσουν (στην επιφάνεια εργασίας ή μέσω δικτύου στον κοινόχρηστο φάκελο του σταθμού που θα τους υποδείξει) το φύλλο εργασίας της ομάδας τους. Παράλληλα, μοιράζει σε κάθε ομάδα το φύλλο εργασίας της σε έντυπη μορφή. Τους γνωστοποιεί μάλιστα ότι κατά την επόμενη φάση θα χρειαστεί να ανταλλάξουν μεταξύ τους υλικό, υπογραμμίζοντας έτσι την ευθύνη που αναλαμβάνουν για τη μεταφορά ολοκληρωμένης γνώσης στους συμμαθητές τους. Για την καλύτερη υλοποίηση της επόμενης φάσης μπορεί να τους προτρέψει να συμπληρώνει ο γραμματέας κάθε ομάδας το φύλλο εργασίας της και στην έντυπη εκδοχή του, ώστε να το συμβουλευόμαστε στη συγκριτική εξέταση που προβλέπεται κατά τη διομαδική συνεργασία.

Η Ομάδα Α (βλ. [1ο Φύλλο Εργασίας](#)) καλείται να αποκρυπτογραφήσει τα χαρακτηριστικά του σατιρικού σκίτσου ως μέσου σχολιασμού της πολιτικής και εν γένει της κοινωνικής πραγματικότητας. Αφού περιγράψει βάσει στοχευμένων ερωτήσεων [σκίτσο](#) του Ανδρέα Πετρουλάκη δημοσιευμένο στην εφ. *Η Καθημερινή*

(15/02/2014), προσδιορίζει τον σκοπό του σκίτσογράφου, λαμβάνοντας υπόψη την είδηση [«Διαγράφονται τα χρέη του Μεγάλου Μουσικής»](#) που αποτέλεσε την αφορμή του σκίτσου. Στη συνέχεια επιχειρεί να ανιχνεύσει σε αυτό τεχνικές πρόκλησης του γέλιου, αξιοποιώντας συμπληρωματικά σχετικό υλικό.

Η Ομάδα Β (βλ. [1ο Φύλλο Εργασίας](#)) αναλαμβάνει να μελετήσει το ευθυμογράφημα της Έλενας Ακρίτα, [«Μεθεόρτια»](#), εφ. *Τα Νέα*, 11-01-2003. Καλείται, αφού προσδιορίσει το θέμα του, να χαρακτηρίσει αιτιολογημένα το ύφος του κειμένου, αλλά και να αναγνωρίσει σε αυτό τεχνικές πρόκλησης του γέλιου, αξιοποιώντας σχετικό βοηθητικό υλικό. Τέλος, επιχειρεί να προσδιορίσει τα χαρακτηριστικά του ευθυμογραφήματος ως κειμενικού είδους. Στο σημείο αυτό αναμένεται από τους μαθητές να επισημάνουν στοιχεία που συνδέονται με την έκτασή του, το περιβάλλον δημοσίευσής του, τον σκοπό και τη σχέση του με την επικαιρότητα.

Η Ομάδα Γ (βλ. [1ο Φύλλο Εργασίας](#)) μελετά το χρονογράφημα του Σταμάτη Φασουλή [«Τα εν ύπνω μη εν δήμω»](#), εφ. *Τα Νέα* (21-01-2003). Αφού προσδιορίσει το θέμα και την ταυτότητα του δημιουργού του κειμένου και των αποδεκτών του, καλείται να αναγνωρίσει σε αυτό τεχνικές πρόκλησης του γέλιου, αξιοποιώντας σχετικό βοηθητικό υλικό. Στη συνέχεια, μελετά χαρακτηριστικά του κειμενικού αυτού είδους και καλείται να τα αναγνωρίσει στο δοθέν κείμενο.

Η Ομάδα Δ (βλ. [1ο Φύλλο Εργασίας](#)) μελετά το σατιρικό ποίημα του Γεωργίου Σουρή [«Ο Ρωμηός»](#). Αφού προσδιορίσει το θέμα του ποιήματος και τα χαρακτηριστικά που ο ποιητής αποδίδει στον εθνικό αυτόν τύπο, καλείται να διερευνήσει την αντιστοιχία τους ή μη με στοιχεία του Νεοέλληνα. Επιπλέον, μελετά τρόπους πρόκλησης του γέλιου και επιχειρεί να ανιχνεύσει ποιοι από αυτούς χρησιμοποιούνται στο ποίημα.

Η Ομάδα Ε (βλ. [1ο Φύλλο Εργασίας](#)) μελετά την παρωδία της καθαφικής «Ιθάκης» [«Σαν βγεις στον πηγαιμό για τον Δακτύλιο»](#) του Φρέντυ Γερμανού. Προσδιορίζει το θέμα του και το πρότυπό του, αναγνωρίζει τα στοιχεία που άντλησε

από αυτό ο δημιουργός του, διερευνά την ιστορικότητα των αποδεκτών των δύο κειμένων, αναγνωρίζει στοιχεία που το εντάσσουν στο κειμενικό είδος της παρωδίας και ανιχνεύει σε αυτό τεχνικές πρόκλησης του γέλιου.

Η Ομάδα ΣΤ (βλ. [1ο Φύλλο Εργασίας](#)) μελετά κείμενο του Ρούσσου Βρανά στη στήλη «[Δρόμοι](#)» της εφ. *Τα Νέα*, 13-03-2003. Καλείται να προσδιορίσει το θέμα του, τα στοιχεία που το εντάσσουν στο κειμενικό είδος της σάτιρας, την ιστορικότητα του δημιουργού, του κειμένου και των αναγνωστών του, αλλά και τεχνικές πρόκλησης του γέλιου.

Στη φάση αυτή μαθητές και εκπαιδευτικός αναλαμβάνουν ρόλους που διαφοροποιούν το μοντέλο της διδασκαλίας από την παραδοσιακή μορφή της μονόδρομης παροχής, «παράδοσης» της γνώσης από τον εκπαιδευτικό προς αυτήν της διερεύνησης και οικοδόμησης της γνώσης από τους ίδιους τους μαθητές. Τα μέλη κάθε ομάδας συνεργάζονται για την επίτευξη ενός κοινού στόχου–αποστολής. Παίρνουν πρωτοβουλίες, αυτοοργανώνονται, χωρίζονται σε υποομάδες για την έγκαιρη ολοκλήρωση της εργασίας τους, αν το κρίνουν απαραίτητο. Από την πλευρά του ο εκπαιδευτικός επιλύει τυχόν απορίες και παρακολουθεί τον τρόπο και τον βαθμό συνεργασίας τους. Στόχος του είναι στο σημείο αυτό να αποτρέψει τυχόν εμφάνιση «ρόλων» που υπονομεύουν τη μάθηση, όπως του μαθητή που επιχειρεί να επιβληθεί στην ομάδα, αυτού που λειτουργεί απορρυθμιστικά ή αυτού που είναι αδρανής παρατηρητής της διαδικασίας.

2η διδακτική ώρα

Τη δεύτερη ώρα της πρώτης φάσης, ο εκπαιδευτικός καλεί τις ομάδες να μετακινηθούν στον χώρο, προκειμένου να μελετήσουν τα συμπεράσματα στα οποία κατέληξε η διερευνητική δραστηριότητα άλλων ομάδων. Για παράδειγμα, η Ομάδα Α που μελέτησε σατιρικό σκίτσο μετακινείται στη θέση της Ομάδας Στ, για να μελετήσει τα συμπεράσματά της για το κειμενικό είδος της σάτιρας. Η Ομάδα Β παραχωρεί το υλικό της για το ευθυμογράφημα στην Ομάδα Δ, για να μελετήσει τα συμπεράσματα αυτής για το σατιρικό ποίημα και αντίστροφα. Ομοίως η Ομάδα Γ

μελετά το υλικό για την παρωδία που κατέγραψε η Ομάδα Ε, η οποία με τη σειρά της γνωρίζει τα χαρακτηριστικά του χρονογραφήματος μέσω της εργασίας της Ομάδας Γ. Στόχος τους είναι, αξιοποιώντας σχετικό [Φύλλο Εργασίας](#), να συγκρίνουν τα στοιχεία που κατέγραψαν με αυτά της άλλης ομάδας, προκειμένου να επισημάνουν κοινούς τόπους και διαφορές μεταξύ των κειμενικών ειδών που υπηρετούν τη σάτιρα της κοινωνικής πραγματικότητας σε επίπεδο θέματος, στοχοθεσίας, τεχνικών πρόκλησης του γέλιου, αλλά και ταυτοτήτων των δημιουργών και των αποδεκτών τους. Αφού ολοκληρώσουν την εργασία τους (διαθέσιμος χρόνος 15'), κοινοποιούν τα συμπεράσματά τους στην ολομέλεια.

Στη συνέχεια, ο εκπαιδευτικός παρουσιάζει την αλληγορία του Μπέρτολτ Μπρεχτ «[Αν οι καρχαρίες ήταν άνθρωποι](#)». Αποβλέποντας στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της μαθησιακής διαδικασίας, ζητά από τους μαθητές να επισημάνουν σε αυτήν τεχνικές που γνώρισαν, καθώς και τον στόχο που εξυπηρετεί η επιλογή τους.

2ο διδακτικό δίωρο [Εργαστήριο Πληροφορικής]

Κατά το δεύτερο διδακτικό δίωρο οι μαθητές καλούνται να εφαρμόσουν τις αποκτηθείσες γνώσεις μέσα από δραστηριότητες που αναδεικνύουν τη δημιουργικότητά τους. Πιο συγκεκριμένα, την πρώτη ώρα καλούνται να επιλέξουν τον τρόπο και το θέμα της εργασίας τους. Μπορούν να λειτουργήσουν ατομικά ή ομαδικά, να συνθέσουν την εργασία τους με τη βοήθεια υπολογιστή ή όχι (π.χ. να δημιουργήσουν σατιρικό σκίτσο με λογισμικό δημιουργίας comics ή χειρόγραφα). Με τη βοήθεια του [3ου Φύλλου Εργασίας](#), αναλαμβάνουν ως αποστολή τους να αποδελτιώσουν μια είδηση από τον ημερήσιο τύπο και να τη σχολιάσουν με σατιρικό ύφος, επιλέγοντας το κειμενικό είδος στο οποίο θα εργαστούν (σατιρικό σκίτσο, ευθυμογράφημα, σατιρικό ποίημα, σάτιρα, ψηφιακή αφήγηση, διαφήμιση, παρωδία ή χρονογράφημα). Η παρουσίαση των εργασιών γίνεται τη δεύτερη ώρα και αξιολογούνται ως προς την αποτελεσματικότητα των τεχνικών που επέλεξαν.

ΣΤ. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

ΟΜΑΔΑ Α

Αποστολή: Αποστολή σας είναι να αποκωδικοποιήσετε τα χαρακτηριστικά του σατιρικού σκίτσου ως μέσου σχολιασμού της πολιτικής και εν γένει της κοινωνικής πραγματικότητας.

Διαθέσιμοι πόροι: Σκίτσο του Ανδρέα Πετρουλάκη, δημοσιευμένο στην εφ. *Η Καθημερινή* (15/02/2014), δημοσιογραφικό άρθρο δημοσιευμένο στην εφ. *Το Ποντίκι* (13-02-2014), το οποίο αναφέρεται στο γεγονός που αποτέλεσε την αφετηρία έμπνευσης του σκίτσου, καθώς και βοηθητικό υλικό για τις τεχνικές πρόκλησης του γέλιου από μαθητική ερευνητική εργασία.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους χειριστή ή χειριστών Η/Υ, συντονιστή, αναγνώστη-γραμματέα του έντυπου φύλλου εργασίας, διαμεσολαβητή (για επίλυση αποριών από τον εκπαιδευτικό), εκπροσώπου (για την παρουσίαση της εργασίας στην ολομέλεια).

Χρόνος εργασίας: 30΄

1. Να περιγράψετε το σκίτσο του Ανδρέα Πετρουλάκη, εστιάζοντας:
 - α. στα πρόσωπα και τα αντικείμενα
 - β. στη δράση των προσώπων
 - γ. στον τρόπο αναπαράστασης των προσώπων και των πραγμάτων (ρεαλιστική ή υπερβολική)
 - δ. στα λεκτικά στοιχεία

.....

.....

.....

.....

.....

2. Αφού μελετήσετε την είδηση «[Διαγράφονται τα χρέη του Μεγάλου Μουσικής](#)» που αποτέλεσε την αφορμή του σκίτσου, να προσδιορίσετε τον σκοπό του σκιτσογράφου.

.....

.....

.....

3. Ακολουθήστε τον [υπερδεσμό](#) και μελετήστε τις τεχνικές πρόκλησης του γέλιου στην οικεία ενότητα. Ποιες από αυτές αναγνωρίζετε στο κείμενο;

.....

.....

.....

.....

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

ΟΜΑΔΑ Β

Αποστολή: Αποστολή σας είναι να αποκωδικοποιήσετε τα χαρακτηριστικά του ευθυμογραφήματος ως μέσου σχολιασμού της κοινωνικής πραγματικότητας.

Διαθέσιμοι πόροι: Ευθυμογράφημα της Έλενας Ακρίτα, «[Μεθεόρτια](#)», δημοσιευμένο στην εφ. *Τα Νέα*, 11-01-2003, καθώς και βοηθητικό υλικό για τις τεχνικές πρόκλησης του γέλιου από μαθητική ερευνητική εργασία.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους χειριστή ή χειριστών Η/Υ, συντονιστή, αναγνώστη-γραμματέα του έντυπου φύλλου εργασίας, διαμεσολαβητή (για επίλυση αποριών από τον εκπαιδευτικό), εκπροσώπου (για την παρουσίαση της εργασίας στην ολομέλεια).

Χρόνος εργασίας: 30΄

1. Μελετήστε το ευθυμογράφημα της Έλενας Ακρίτα, «[Μεθεόρτια](#)», εφ. *Τα Νέα*, 11-01-2003.

α. Ποιο είναι το θέμα του;

.....
.....

β. Πώς θα χαρακτηρίζατε το ύφος του κειμένου;

.....

γ. Ποια στοιχεία επιβεβαιώνουν τον χαρακτηρισμό που δώσατε;

.....
.....

2. Ακολουθήστε τον [υπερδεσμό](#) και μελετήστε τις τεχνικές πρόκλησης του γέλιου στην οικεία ενότητα. Ποιες από αυτές αναγνωρίζετε στο κείμενο;

.....

.....

.....

.....

.....

3. Το κείμενο αποτελεί ευθυμογράφημα. Ποια χαρακτηριστικά θα αποδίδετε στο κειμενικό αυτό είδος;

.....

.....

.....

.....

.....

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

ΟΜΑΔΑ Γ

Αποστολή: Αποστολή σας είναι να αποκωδικοποιήσετε τα χαρακτηριστικά του χρονογραφήματος ως μέσου σχολιασμού της κοινωνικής πραγματικότητας.

Διαθέσιμοι πόροι: Χρονογράφημα του Σταμάτη Φασουλή, δημοσιευμένο στην εφ. *Τα Νέα* (21-01-2003), κείμενο για το χρονογράφημα από το βιβλίο «Εκφραση-Έκθεση» Α΄ Λυκείου, το οποίο φιλοξενείται στα σώματα κειμένων της *Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα*, σύντομο βιογραφικό σημείωμα του χρονογράφου, καθώς και βοηθητικό υλικό για τις τεχνικές πρόκλησης του γέλιου από μαθητική ερευνητική εργασία.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους χειριστή ή χειριστών Η/Υ, συντονιστή, αναγνώστη-γραμματέα του έντυπου φύλλου εργασίας, διαμεσολαβητή (για επίλυση αποριών από τον εκπαιδευτικό), εκπροσώπου (για την παρουσίαση της εργασίας στην ολομέλεια).

Χρόνος εργασίας: 30΄

1. Μελετήστε το χρονογράφημα του Σταμάτη Φασουλή «[Τα εν ύπνω μη εν δήμω](#)», εφ. *Τα Νέα* (21-01-2003).

α. Ποιο είναι το θέμα του;

.....
.....

β. Ποια είναι η ταυτότητα του δημιουργού και ποια των αποδεκτών του; Για τον δημιουργό, δείτε ενδεικτικά σύντομο [βιογραφικό σημείωμα](#).

.....

.....

.....

.....

2. Ακολουθήστε τον [υπερδεσμό](#) και μελετήστε τις τεχνικές πρόκλησης του γέλιου στην οικεία ενότητα. Ποιες από αυτές αναγνωρίζετε στο κείμενο;

.....

.....

.....

3. Το κείμενο αποτελεί χρονογράφημα. Αφού μελετήσετε τα χαρακτηριστικά του είδους, ακολουθώντας τον υπερδεσμό «[Το χρονογράφημα](#)», να σημειώσετε ποια από αυτά αναγνωρίζετε στο κείμενο του Σ. Φασουλή.

.....

.....

.....

.....

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

ΟΜΑΔΑ Δ

Αποστολή: Αποστολή σας είναι να αποκωδικοποιήσετε τα χαρακτηριστικά του σατιρικού ποιήματος ως μέσου σχολιασμού ανθρώπινων τύπων, αλλά και της πολιτικής και εν γένει της κοινωνικής πραγματικότητας.

Διαθέσιμοι πόροι: Σατιρικό ποίημα του Γεωργίου Σουρή και βοηθητικό υλικό για τις τεχνικές πρόκλησης του γέλιου από ερευνητική εργασία μαθητών.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους χειριστή ή χειριστών Η/Υ, συντονιστή, αναγνώστη-γραμματέα του έντυπου φύλλου εργασίας, διαμεσολαβητή (για επίλυση αποριών από τον εκπαιδευτικό), εκπροσώπου (για την παρουσίαση της εργασίας στην ολομέλεια).

Χρόνος εργασίας: 30΄

1. Μελετήστε το σατιρικό ποίημα «[Ο Ρωμηός](#)» του Γεωργίου Σουρή.

α. Ποιο είναι το θέμα του;

.....
.....

β. Ποια χαρακτηριστικά αποδίδει στον εθνικό αυτό χαρακτήρα;

.....
.....
.....
.....
.....

γ. Θα αναγνωρίζατε κάποια από αυτά στον σύγχρονο Έλληνα;

.....

.....

.....

2. Ακολουθήστε τον [υπερδεσμό](#) και μελετήστε τις τεχνικές πρόκλησης του γέλιου στην οικεία ενότητα. Ποιες από αυτές αναγνωρίζετε στο κείμενο;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

ΟΜΑΔΑ Ε

Αποστολή: Αποστολή σας είναι να αποκωδικοποιήσετε τα χαρακτηριστικά της παρωδίας ως μέσου σχολιασμού της κοινωνικής πραγματικότητας.

Διαθέσιμοι πόροι: Έμμετρο κείμενο του Φρέντυ Γερμανού, το ποίημα που αποτέλεσε το πρότυπό του, λεξικογραφικό λήμμα για την παρωδία, καθώς και βοηθητικό υλικό για τις τεχνικές πρόκλησης του γέλιου από μαθητική ερευνητική εργασία.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους χειριστή ή χειριστών Η/Υ, συντονιστή, αναγνώστη-γραμματέα του έντυπου φύλλου εργασίας, διαμεσολαβητή (για επίλυση αποριών από τον εκπαιδευτικό), εκπροσώπου (για την παρουσίαση της εργασίας στην ολομέλεια).

Χρόνος εργασίας: 30΄

1. Μελετήστε το κείμενο «[Σαν βγεις στον πηγαιμό για τον Δακτύλιο](#)» του Φρέντυ Γερμανού. Ποιο είναι το θέμα του;

.....
.....

2. Αναζητήστε στο *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής* που φιλοξενείται στην [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) τον ορισμό της «παρωδίας». Ποια στοιχεία υποδεικνύουν ότι το κείμενο αποτελεί παρωδία; Ποιο ποίημα παρωδεί;

.....
.....

.....

.....

3. Μελετήστε το [ποίημα](#) που παρωδεί ο Φ. Γερμανός. Ποια στοιχεία αξιοποιεί από αυτό;

.....

.....

.....

4. Ποιες παρατηρήσεις θα κάνατε σχετικά με την ιστορικότητα των αποδεκτών των δύο κειμένων;

.....

.....

.....

5. Ακολουθήστε τον [υπερδεσμό](#) και μελετήστε τις τεχνικές πρόκλησης του γέλιου στην οικεία ενότητα. Ποιες από αυτές αναγνωρίζετε στο κείμενο;

.....

.....

.....

.....

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 1

ΟΜΑΔΑ ΣΤ

Αποστολή: Αποστολή σας είναι να αποκωδικοποιήσετε τα χαρακτηριστικά της σάτιρας ως μέσου σχολιασμού της κοινωνικής πραγματικότητας.

Διαθέσιμοι πόροι: Κείμενο του Ρούσσου Βρανά, δημοσιευμένο στην εφημερίδα *Τα Νέα* (13-03-2003), λεξικογραφικό λήμμα για τη σάτιρα, καθώς και βοηθητικό υλικό για τις τεχνικές πρόκλησης του γέλιου από μαθητική ερευνητική εργασία.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους χειριστή ή χειριστών Η/Υ, συντονιστή, αναγνώστη-γραμματέα του έντυπου φύλλου εργασίας, διαμεσολαβητή (για επίλυση αποριών από τον εκπαιδευτικό), εκπροσώπου (για την παρουσίαση της εργασίας στην ολομέλεια).

Χρόνος εργασίας: 30΄

1. Μελετήστε το κείμενο του Ρούσσου Βρανά «[Δρόμοι](#)», εφ. *Τα Νέα*, 13-03-2003 Α. Ποιο είναι το θέμα του;

.....
.....

2. Αναζητήστε στο Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής που φιλοξενείται στην [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα](#) τον ορισμό της «σάτιρας». Ποια στοιχεία υποδεικνύουν ότι το κείμενο αποτελεί σάτιρα;

.....
.....
.....

3. Ποιες παρατηρήσεις θα κάνατε σχετικά με την ιστορικότητα του κειμένου, του δημιουργού και των αναγνωστών του;

.....

.....

.....

4. Ακολουθήστε τον [υπερδεσμό](#) και μελετήστε τις τεχνικές πρόκλησης του γέλιου στην οικεία ενότητα. Ποιες από αυτές αναγνωρίζετε στο κείμενο;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 2

ΟΛΕΣ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ

Αποστολή: Αποστολή σας είναι να συγκρίνετε τα αποτελέσματα της εργασίας σας με αυτά μιας άλλης ομάδας, προκειμένου να επισημάνετε κοινούς τόπους και διαφορές μεταξύ κειμενικών ειδών που υπηρετούν τη σάτιρα της κοινωνικής πραγματικότητας.

Διαθέσιμοι πόροι:

Για την Ομάδα Α, το συμπληρωμένο Φύλλο Εργασίας της Ομάδας ΣΤ.

Για την Ομάδα Β, το συμπληρωμένο Φύλλο Εργασίας της Ομάδας Δ.

Για την Ομάδα Γ, το συμπληρωμένο Φύλλο Εργασίας της Ομάδας Ε.

Για την Ομάδα Δ, το συμπληρωμένο Φύλλο Εργασίας της Ομάδας Β.

Για την Ομάδα Ε, το συμπληρωμένο Φύλλο Εργασίας της Ομάδας Γ.

Για την Ομάδα ΣΤ, το συμπληρωμένο Φύλλο Εργασίας της Ομάδας Α.

Τρόπος εργασίας: Εργαστείτε ομαδικά, αφού αναλάβετε ρόλους χειριστή Η/Υ, συντονιστή, αναγνώστη του έντυπου φύλλου εργασίας, διαμεσολαβητή (για επίλυση αποριών από τον εκπαιδευτικό), εκπροσώπου (για την παρουσίαση της εργασίας στην ολομέλεια).

Χρόνος εργασίας: 15΄

Μελετήσατε στην προηγούμενη δραστηριότητα κείμενο που ανήκει στο κειμενικό είδος του/της Η ομάδα με την οποία ανταλλάξατε υλικό προσέγγισε το κειμενικό είδος

ΦΥΛΛΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ 3

ΟΛΕΣ ΟΙ ΟΜΑΔΕΣ

Αποστολή: Αποστολή σας είναι να σχολιάσετε με σατιρικό ύφος μια είδηση της επικαιρότητας.

Διαθέσιμοι πόροι: Ηλεκτρονικές εφημερίδες της επιλογής σας.

Τρόπος εργασίας: Μπορείτε να εργαστείτε ομαδικά (στο σύνολο των μελών κάθε ομάδας), σε υποομάδες ή ατομικά.

Χρόνος εργασίας: Η διάρκεια μιας διδακτικής ώρας.

- Πλοηγηθείτε στις ηλεκτρονικές σελίδες ημερήσιων εφημερίδων. Ενδεικτικά μπορείτε να ανατρέξετε σε πολιτικές – οικονομικές εφημερίδες, όπως [Το Βήμα](#), [Τα Νέα](#), [Η Καθημερινή](#), αλλά και σε αθλητικές εφημερίδες της επιλογής σας.
- Επιλέξτε μια είδηση που σας κινεί το ενδιαφέρον, προκειμένου να τη σχολιάσετε με σατιρικό ύφος
- Συζητήστε το κειμενικό είδος στο οποίο θα θέλατε να εργαστείτε (σατιρικό σκίτσο, ευθυμογράφημα, σατιρικό ποίημα, σάτιρα, παρωδία, διαφήμιση, ψηφιακή αφήγηση ή χρονογράφημα). Μπορείτε να συνθέσετε την εργασία σας ηλεκτρονικά ή χειρόγραφα (π.χ. στην περίπτωση σχεδιασμού ενός σατιρικού σκίτσου).
- Η παρουσίαση των εργασιών θα γίνει την επόμενη διδακτική ώρα και θα αξιολογηθούν ως προς την αποτελεσματικότητα των τεχνικών που επιλέξατε.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Ο εκπαιδευτικός μπορεί να εμπλουτίσει το κειμενικό υλικό στο οποίο θα εργαστεί κάθε ομάδα, ώστε να εξαγάγει συμπεράσματα από ευρύτερο κειμενικό δείγμα. Ενδεικτικά θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν το ευθυμογράφημα της Έλενας Ακρίτα «[Έτσι – γιουβέτσι](#)», εφ. *Τα Νέα* (15-02-2003), η παρωδία του Κ. Βάρναλη «[Η προσευχή του ταπεινού](#)», το [σατιρικό σκίτσο](#) του Κ. Κουφογιώργου, εφ. Enet.gr Ελευθεροτυπία (2/12/2013), η [Διαφήμιση φέτας στο εξωτερικό](#), το χρονογράφημα του Σ. Φασουλή «[Άλλα ήθη, άλλα έθιμα](#)», εφ. *Τα Νέα* (28-01-2003). Θα μπορούσε, επίσης, να αξιοποιηθούν σατιρικά διηγήματα, λογοπαίγνια, ανέκδοτα, εικαστικά λογοπαίγνια, αποσπάσματα κωμικών τηλεοπτικών σειρών κλπ. Οι μαθητές μπορούν, επίσης, να αναζητήσουν διαφημίσεις που αξιοποιούν τεχνικές πρόκλησης του γέλιου ως μέσο πειθούς και να τις παρουσιάσουν σε επόμενο διδακτικό δίωρο, αξιοποιώντας λογισμικό παρουσίασης. Το σενάριο θα μπορούσε να επεκταθεί και με παρακολούθηση κωμικής κινηματογραφικής ταινίας, ελληνικής ή ξένης, όπως το «Δείπνο ηλιθίων» του Francis Weber, με άξονα διερεύνησης τον προσδιορισμό των τρόπων πρόκλησης του γέλιου.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Στο συγκεκριμένο σενάριο οι μαθητές καλούνται να ανιχνεύσουν τεχνικές πρόκλησης του γέλιου σε διαφορετικά κειμενικά είδη. Απαιτείται αυξημένος κριτικός γραμματισμός στο σημείο αυτό και πιθανόν να χρειαστεί η βοήθεια του εκπαιδευτικού, η οποία αναπόφευκτα θα καθοδηγήσει πιο στενά τη διαδικασία. Δυσκολία ίσως συναντήσουν οι μαθητές και στη διαχείριση της έννοιας της ιστορικότητας. Για τη δεύτερη φάση, της διομαδικής συνεργασίας, είναι σημαντικό να έχει προηγηθεί καλή οργάνωση του χρόνου από τις ομάδες, ώστε να έχουν

ολοκληρώσει τη συμπλήρωση των φύλλων εργασίας που θα παραχωρήσουν προς επεξεργασία στα μέλη μιας άλλης ομάδας.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Καλδή, Σ. 2010. Στρατηγική ομαδοκεντρικής διδασκαλίας: Βασικές αρχές και χαρακτηριστικά. Στο Μ. Ζουμπουλάκη (επιμέλεια), *Επιστημονικά Ανάλεκτα: επετειακός τόμος για τα 20 χρόνια του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας*. Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας, σ. 69-84.

Κουτσογιάννης, Δ. 2007. *Πρακτικές ψηφιακού γραμματισμού νέων εφηβικής ηλικίας και (γλωσσική) εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.
http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/teens/index.html
[05-03-2014]

Ματσαγγούρας, Η. 2008. *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και μάθηση. Για το καθημερινό μάθημα και τα προγράμματα του ολοήμερου σχολείου, τα περιβαλλοντικά, τα πολιτιστικά και τα ευρωπαϊκής συνεργασίας*. Αθήνα: Γρηγόρης.

Παυλίδου, Μ. 2013. *Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία: Μια προσέγγιση με άξονα τον γραμματισμό και τον σχολικό λόγο*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.